

Шляхи взаємодії лікарів-науковців медичного вишу з лікувально-профілактичними підрозділами закладів ПМСД на Буковині через університетські навчально-практичні центри

Т.М. Бойчук, Л.П. Сидорчук, І.В. Геруш, А.Г. Іфтодій, Л.Г. Крикливець, С.В. Білецький, А.В. Мимка, О.А. Петринич, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, В.В. Бежан, М.Л. Мельничук, Ю.О. Лисюк, В.М. Багрій, С.І. Іващук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, М.М. Сем'янів, Ю.М. Яринич, Ю.В. Репчук, В.В. Бойко, І.Г. Флюндра

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

У статті висвітлено шляхи взаємодії науковців-лікарів кафедри сімейної медицини ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» (БДМУ) із лікувально-профілактичними підрозділами закладів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) Чернівецької області через університетські навчально-практичні центри. Наведено 5-річні результати організації та функціонування навчально-практичних центрів ПМСД БДМУ та висвітлено їхню роль у додипломній та післядипломній підготовці сімейних лікарів.

Ключові слова: взаємодія, сімейна медицина, сімейний лікар, навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги, медичний університет.

Сьогодні на етапі реформування системи охорони здоров'я в Україні проблема взаємодії лікувально-профілактичних підрозділів усіх рівнів надання медичної допомоги населенню набуває нового якісного значення і є надзвичайно актуальною [1, 2]. У цих умовах роль та відповідальність медичних вишів, які відіграють ключову позицію у кадровому забезпеченні медичної галузі, зростає, а питання якісної підготовки сімейного лікаря чи медичної сестри на додипломному та післядипломному рівнях стає пріоритетним, адже реформа розпочнеться з первинної ланки (сімейних лікарів, дільничних терапевтів та педіатрів)!

Во. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун зазначила: «Реформа медицини – це єдина реформа, яка насправді торкнеться всіх» [3]. Беручи дану позицію до уваги, практич-

Мал. 1. Вивіска навчально-практичного центру первинної медико-санітарної допомоги БДМУ на базі амбулаторії загальної практики – сімейної медицини у с. Бояни Новоселицького району

но орієнтована ефективна освітня політика, амбітні завдання на засадах загальносвітового досвіду з надання первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД), підвищення ролі та компетенції сімейного лікаря, формування його активної лідерської позиції в нових економічних умовах страхової медицини за тісної взаємодії з вторинним та третинним рівнями надання медичної допомоги є надзвичайно актуальними на найближчу перспективу.

З метою покращення якості надання, доступності медичної допомоги на Буковині проведено заходи щодо організації роботи Центрів ПМСД (ЦПМСД). На сьогодні у Чернівецькій області функціонує 15 таких закладів: 12 – у сільських адміністративних районах, 2 – у місті Чернівці, один – в об'єднаній територіальній громаді (ОТГ). В умовах децентралізації в області створено 18 ОТГ. Саме тому постало питання взаємодії ЦПМСД ОТГ та державних ЦПМСД, підпорядкованих департаменту охорони здоров'я, а також отримання ними ліцензій на медичну практику. У Глибоцькій територіальній громаді створено ЦПМСД, який вже отримав ліцензію на медичну практику, а у Вашківській ОТГ проводяться підготовчі заходи для її отримання. Із 190 амбулаторій загальної практики – сімейної медицини (АЗПСМ) 167 розташовані у сільських населених пунктах, 23 – у містах та селищах міського типу. В АЗПСМ підтримуються умови для продовження функціонування існуючих стоматологічних кабінетів та атестованих лабораторій, що увійшли як структурні підрозділи до складу центральних районних лікарень/поліклінік.

Мал. 2. Виїзд професорів, доцентів кафедри сімейної медицини БДМУ, лікарів-інтернів до НПЦ ПМСД БДМУ в с. Бояни Новоселицького району

Мал. 3–4. Відпрацювання практичних навичок в умовах НПЦ ЦПМСД БДМУ у с. Бояни Новоселицького району під керівництвом викладачів та кураторів центру

Мал. 5–8. Виїзні майстер-класи з офтальмоскопії та отоскопії в умовах НПЦ ЦПМСД БДМУ в с. Коровія Глибоцького району

За весь період упровадження сімейної медицини в області реорганізовано 68 ФАПів в амбулаторії ЗПСМ, протягом 2017 року реорганізовано ще 5 ФАПів. За належного фінансування в області можлива реорганізація ще 17 ФАПів у населених пунктах з кількістю населення понад 1000 осіб.

В умовах реформування медичної сфери, яка розпочалася зі змін первинної ланки, постала низка проблем, які потрібно вирішувати безпосередньо на місцях: матеріально-технічна недооснащеність ЦПМСД та їхніх підрозділів відповідно до стандартів табеля оснащення, забезпечення персональними комп'ютерами (ПК) робочого місця лікаря первинної ланки та їхнє підключення до мережі Інтернет (у тому числі невміння / небажання / страх навчатися / користуватись ПК лікарями старшого покоління), забезпечення населення амбулаторіями у сільській місцевості, якісна безперервна професійна підготовка та медична освіта, що відповідає світовим стандартам та сучасним вимогам, взаємодія медичних вишів з різними ланками надання медичних послуг та останніх між собою тощо.

Необхідно взяти до уваги, що у сільській місцевості сімейними лікарями обслуговується 100% населення, загалом по Чернівецькій області – 75,8%, у місті Чернівці – 20,5%. Водночас штатні посади сімейних лікарів у сільській місцевості укомплектовані на 79,2%, у містах – на 91,1%, а

посади середніх працівників – на 100%. Усі 15 ЦПМСД (100%) та 42 амбулаторії (24,3%) області підключені до мережі Інтернет, майже 2/3 бухгалтерів і економістів (76,4%) та статистів (78,3%) забезпечені автоматизованим робочим місцем (АРМ). У 5 ЦПМСД області (Глибоцькому, Заставнівському, Сторожинецькому ЦПМСД, та 2 – у місті Чернівці (ЦПМСД «Роша», «Садгора») застосовується економічна мотивація праці для медичних працівників. Проте питання наявності ПК у лікарів окремих АЗПСМ та їхнє підключення до мережі Інтернет все ще залишається відкритим і, відповідно, готовність до роботи в електронній системі e-Health та реєстрація в ній укладених із пацієнтом декларацій.

Враховуючи зазначене вище та на підставі вивчення вітчизняного і закордонного досвіду, постало завдання щодо забезпечення безперервної професійної підготовки та медичної освіти сімейних лікарів, лікарів-інтернів з урахуванням обґрунтованих рекомендацій фахівців у даній галузі, а також інфраструктури лікувально-профілактичних закладів первинної мережі у Чернівецькій області та її щільності, з метою удосконалення підготовки майбутніх сімейних лікарів, підвищення кваліфікації медичних кадрів за фахом ЗПСМ, покращення якості та ефективності надання медичної допомоги жителям сільської місцевості. У зв'язку з цим, відповідно до ст. 30 та ст. 63 Закону України «Про вищу освіту», у 2012 році за ініціативи кафедри сімейної медицини Буковинського державного медичного університету (БДМУ) було створено університетський Навчально-практичний центр (НПЦ) ПМСД БДМУ на базі АЗПСМ с. Коровія Глибоцького району Чернівецької області, у 2013 році – НПЦ ПМСД БДМУ у с. Бояни Новоселицького району. НПЦ ПМСД БДМУ оснащений типовим обладнанням відповідно до діючих вимог МОЗ України.

Основними функціями НПЦ ПМСД є: навчальна, консультативно-лікувальна, науково-дослідна, організаційна, інтеграційна. Пріоритетною функцією НПЦ ПМСД є відпрацювання практичних навичок та алгоритмів надання ПМСД в умовах сільської місцевості, а також тісна взаємодія із первинною ланкою надання медичної допомоги (мал. 1–4).

Враховуючи потребу покращення надання освітніх послуг та імплементації нових підходів у систему безперервної професійної підготовки та медичної освіти незалежно від того, належить лікар до ОТГ чи ні, у НПЦ ПМСД БДМУ з 2014 року ініційовано проведення виїзних одноденних майстер-класів з офтальмоскопії, отоскопії, невідкладної неврології та імунопрофілактики, серцево-легеневої реанімації для сімейних лікарів та медичних сестер. Такі майстер-класи на сьогодні не мають аналогів в Україні.

Під час майстер-класів фахівці первинної ланки набувають практичних навичок користування ото/офтальмоскопами найактуальнішої ото-, офтальмологічної патології, вдосконалюють навички застосування неврологічного молоточка, перевірки життєво-важливих неврологічних реф-

лексів/симптомів, користування наявним реанімаційним обладнанням, аналізу та інтерпретації імунограми, закріплюють отримані знання на практиці. При цьому кожен сімейний лікар використовує портативні прилади (ото-, офтальмоскопи, молоточки) своєї АЗПСМ (мал. 5–8).

Даний спосіб практичної взаємодії із первинною ланкою охорони здоров'я, а також удосконалення безперервної медичної освіти сімейних лікарів, лікарів-інтернів з урахуванням таблиця матеріально-технічного оснащення та освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста за фахом загально-практика – сімейна медицина апробовано та описано авторським колективом у фахових рецензованих, рекомендованих Міністерством освіти та науки журналах [4, 5], видано два інформаційних листа про нововведення у сфері охорони здоров'я [6, 7].

Досвід роботи НПЦ ПМСД засвідчує доцільність їхнього створення, високу ефективність проведення навчального процесу як на додипломному рівні для студентів 6-го курсу, так для лікарів-інтернів (у тому числі на заочному циклі навчання), клінічних ординаторів та лікарів-слухачів за фахом «загальна практика–сімейна медицина», сімейних лікарів практичної ланки охорони здоров'я. Окрім того, створення НПЦ ПМСД на базі зразкових АЗПСМ також сприяє позитивному світогляду майбутніх та практикуючих сімейних лікарів до сімейної медицини та зростання мотивації до навчання і професійного вдосконалення для підвищення власної конкурентоспроможності на ринку надання медичних послуг у нових економічних реаліях реформування первинної ланки.

ВИСНОВКИ

Набутий нами досвід засвідчує доцільність та достатньо високу практичну ефективність університетських навчально-практичних центрів ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» шляхом проведення навчального процесу, виїзних консультацій та майстер-класів. Це дозволило наблизити процес вивчення офтальмології, отоларингології, практичної невідкладної неврології, серцево-легеневої реанімації до потреб практичної роботи сімейних лікарів і буде здійснюватися у подальшому відповідно до визначених проблемних питань та компетенцій.

Пути взаимодействия врачей-ученых медицинского вуза с лечебно-профилактическими подразделениями ПМСП на Буковине через университетские учебно-практические центры
Т.Н. Бойчук, Л.П. Сидорчук, И.В. Геруш, А.Г. Ифтодий, Л.Г. Крикливец, С.В. Билецкий, А.В. Мимка, О.А. Петринич, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, В.В. Бежан, М.Л. Мельничук, Ю.А. Лысюк, В.Н. Багрий, С.И. Иващук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, М.Н. Семьянив, Ю.Н. Яринич, Ю.В. Репчук, В.В. Бойко, И.Г. Флюндра

В статье изложены способы взаимодействия ученых-врачей кафедры семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет» (БГМУ) с лечебно-профилактическими подразделениями учреждений первичной медико-санитарной помощи (ПМСП) Черновицкой области через университетские учебно-практические центры. Представлены 5-летние результаты организации и функционирования учебно-практических центров ПМСП БГМУ и освещена их роль в додипломной и последипломной подготовке семейных врачей.

Ключевые слова: взаимодействие, семейная медицина, семейный врач, учебно-практические центры первичной медико-санитарной помощи, медицинский университет.

Ways of interactions of doctors-researchers of medical university with medical-preventive of primary medical care subunits in Bukovina through university educational centers
T.M. Boychuk, L.P. Sydorochuk, I.V. Gerush, A.G. Iftody, L.G. Kryklyvets, S.V. Biletskyi, A.V. Mymka, O.A. Petrynych, T.V. Kazantseva, L.V. Melnychuk, V.V. Bezhan, M.L. Melnychuk, Yu.O. Lysyuk, V.M. Bagriy, S.I. Ivashchuk, L.V. Nikifor, A.A. Sokolenko, M.M. Semianiv, Yu.M. Yarynych, Yu.V. Repchuk, V.V. Boyko, I.G. Fliundra

The article describes the ways of interaction of doctoral researchers of the Family Medicine Department of the High State Educational Establishment (HSME) of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (BSMU) with medical and preventive units of primary medical care centers (PMCC) in Chernivtsi region through the university educational centers. The results of the organization and functioning of the university educational centers of PMCC of BSMU and their role in undergraduate and postgraduate training of family doctors are presented.

Key words: interactions, family medicine, family doctor, university educational centers of primary medical care centers, medical university.

Сведения об авторах

Бойчук Тарас Николаевич – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Сидорчук Лариса Петровна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Геруш Игорь Васильевич – ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2

Ифтодий Андриан Георгиевич – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2

Крикливец Любовь Григорьевна – Управление организации лечебно-профилактической работы и развития медицинской помощи населению департамента охраны здоровья и гражданской защиты населения Черновицкой областной государственной администрации, 58000, г. Черновцы, ул. Грушевского, 1

Билецкий Семен Виссарионович – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Мимка Анатолий Владимирович – КГУ «Центр первичной медико-санитарной помощи «Роша», 58019, г. Черновцы, ул. Ореховская, 3; тел.: (0372) 52-71-52

Петринич Оксана Анатольевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Казанцева Татьяна Васильевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Мельничук Лариса Васильевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Бежан Вячеслав Васильевич – КУ «Центр первичной медико-санитарной помощи Новоселицкого района», 60300, г. Новоселица, пер. Карамзина, 1

Мельничук Мария Лазаревна – КУ «Глибокский районный центр первичной медико-санитарной помощи», 60400, г. Глибока, ул. Шевченка, 14

Лысюк Юрий Александрович – КГУ «Городская поликлиника № 3», 58000, г. Черновцы, ул. Южно-Кольцевая, 14

Багрий Владимирович Николаевич – КГУ «Городская поликлиника № 1», 58000, г. Черновцы, ул. Школьная, 6

Иващук Сергей Иванович – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Никифор Ливия Васильевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Соколенко Алина Андреевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Семьянив Марианна Николаевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Яринич Юлия Николаевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Репчук Юлия Васильевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Бойко Василь Васильевич – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», ОПСМ КГУ «Городская поликлиника № 3», 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2

Флюндра Ирина Георгиевна – Кафедра семейной медицины ВГУЗ Украины «Буковинский государственный медицинский университет», АЗПСМ с. Коровия Глибочького района Черновицкой области, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Науково обґрунтовані підходи до кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики-сімейного лікаря з позиції компетентісного підходу / Л.Ф. Матюха, Н.І. Гойда, В.Г. Слабкий, М.В. Олійник. Методичні рекомендації. – 2010. – 27 с.
2. Модернізація мережі закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу: методичні рекомендації. – К., 2012. – 14 с.
3. Медична реформа розпочнеться в січні 2018 року. Чого від неї чекати пацієнтам та лікарям? // Активний здоров'я. МОЗ. – Вересень 2018. Електронний ресурс: <https://www.slideshare.net/ssuserbdc1fe/ss-79351620>
4. Бойчук Т.М. Роль університетських навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги у підготовці сімейних лікарів на додипломному та післядипломному освітніх етапах / Л.П. Сидорчук, І.В. Геруш, С.В. Білецький, О.А. Петринич та ін. // Сімейна медицина. – 2015. – № 2 (58). – С. 173–175.
5. Sydorчук L.P. University educational-practical centres of the primary medical care – a step to the improvement of the family doctors training / S.V. Biletskyi, O.A. Petrynych, S.I. Ivashchuk, T.V. Kazantseva, L.V. Mel'nychuk, L.V. Nykyfor, A.A. Sokolenko, I.G. Flyundra // Буковинський медичний вісник. – 2014. – Т. 18, № 4 (72). – С. 273–275.
6. Спосіб удосконалення безперервної медичної освіти на базі університетських навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги / Сидорчук Л.П., Білецький С.В., Петринич О.А., Крикливец Л.Г., Мельничук Л.В., Иващук С.І., Казанцева Т.В., Левицька С.А., Пенішкевич Я.І., Никифор Л.В., Соколенко А.А., Петринич В.В., Сидорчук І.Й., Флюндра І.Г., Вакарчук Г.В., Кравченко В.В., Горбань А.Є., Закрутько Л.І. // Інформаційний лист про нововведення у сфері охорони здоров'я № 59. – 2016. Випуск 2 з проблеми «Сімейна медицина». – К.: МОЗ України Укрмедпатентінформ., 2016. – 4 с.
7. Модель навчання на додипломному етапі в умовах університетського навчально-практичного центру первинної медико-санітарної допомоги / Сидорчук Л.П., Петринич О.А., Крикливец Л.Г., Соколенко А.А., Сем'янив М.М., Флюндра І.Г., Кравченко В.В., Горбань А.Є., Закрутько Л.І. // Інформаційний лист про нововведення у сфері охорони здоров'я № 60. – 2016. Випуск 1 з проблеми «Сімейна медицина». – К.: МОЗ України Укрмедпатентінформ., 2016. – 4 с.

Стаття постуила в редакцію 10.11.17